

“Com a jove, em sento en el deure de trencar els tabús amb la clàssica”

Entrevista a Jofre Bardolet, compositor de l'òpera 'Ferides', que s'estrena diumenge a L'Atlàntida

Vic

Jordi Vilarrodà

Surt d'un llarg i intens assaig de matí i tarda però l'energia no se li acaba. Jofre Bardolet (Vic, 1999) viu la il·lusió d'estrenar una òpera en la qual va començar a treballar quan encara no tenia ni 18 anys. Ha arribat el moment.

Com el viu, aquest moment de traslladar la partitura a l'escenari?

Tinc la gran sort de poder estrenar una òpera, una cosa extraordinària a la meua edat. Quan estava component *Ferides* no tenia cap expectativa. Em venia de gust, em feia il·lusió i vaig destinar-hi moltíssimes hores durant tres estius, de 2017 a 2019. Quan es va anar perfilant i es va veure que era un projecte bonic, vaig començar a pensar a produir-ho. S'ha endarrerit un any, i per això ho estic vivint gairebé com si no fos una obra meua. El meu plantejament, ara, és com a director d'orquestra, que està molt bé perquè és el que he estudiat. Jo era un Jofre de 17 anys que va compondre *Ferides* i ara soc un Jofre de 21 anys que està dirigint. I d'alguna manera, ara és una aproximació tècnica.

Que algú de 17 anys tingui la idea d'escriure una òpera és insòlit com a mínim...

Hi ha una part d'inconsciència, de gosadia, a l'inici.

Què vaig fer? Com que d'idees se'n poden tenir moltes, vaig decidir fer-ne partícip una altra persona: quan ja tenia l'argument, vaig parlar amb Pol Blancafort per demanar-li si m'escriuria el llibret. Em va dir que sí. Va ser el punt de partida: aquí començava a caminar. Escric una escena, m'ho passo molt bé. I n'escric una altra, i una altra... això durant tres anys és l'òpera sencera. Me n'hauria pogut cansar enmig? Sí, però no va passar. Cada vegada tenia més ganes de més, d'acabar-la.

Com hem treballat amb el llibretista?

L'argument és meu, tenia clara l'estructura, el que volia que passés musicalment. A mesura que tenia parts escrites, me les anava enviant i jo feia la música.

També tenia clar que havia de seguir un esquema clàssic, per dir-ho així?

Absolutament. La idea de l'òpera tenia dos pilars: un homenatge a Mozart i amb una història catalana, que ens toqués de prop. Amb Mozart hi sento una connexió, m'agrada moltíssim la seva producció operística, és un llenguatge que sento proper. L'homenatge no és només musical sinó argumental: hi ha referències argumentals a les grans òperes mozartianes.

És vàlid fer aquesta

recreació, rescatar l'estil de Mozart des del segle XXI?

Reivindico un llenguatge que encara té molt a dir. Avui si estudies composició vol dir que és contemporània, o abstracta, o electroacústica... I per què? Penso que en algun moment del segle XX es trenca la relació entre música i públic, i avui costa molt que les generacions joves se sentin interpel·lades per allò que entenem com a música clàssica. La meua voluntat és aproximar aquest llenguatge als nostres dies.

“Un Jofre de 17 anys va escriure 'Ferides' i un de 21 la dirigeix”

És tan contemporani fer aquesta òpera mozartiana com fer música tonal?

Tot és vàlid, i tot es retroalimenta. Jo mateix, estic en un grup de pop, o escrivint sardanes... i tot et dona *inputs*. Segur que no encares de la mateixa manera la composició i la direcció d'una òpera si no els has tingut. Crec en el músic polifacètic: com més teclès toquis, més t'enriquiràs i tindràs més eines.

Aquesta desconexió amb el públic, a què pot ser deguda?

Tinc la sensació que no es fa l'esforç, i parlo de com se sent el públic. Si anar a un concert de clàssica és *esforç*, aquí hem fet alguna cosa malament com a societat. No et pots sentir interpel·lat per Beethoven, Txaikovski, Mozart, Dvorák? Pel motiu que sigui, la gent jove no s'hi sent atreta. Doncs jo, com a músic jove, em sento amb un cert deure moral de trencar esquemes i tabús. La música clàssica no és una cosa arcaica ni avorrida, al contrari!

Quan parla d'eclecticisme en la seva música, a què es refereix?

Per exemple, que té reminiscències de música catalana. No sabem gaire ben bé què és, són girs harmònics o melòdics, són ritmes... però sona *català*. Hi ha moments de *Ferides* que això hi és.

Per què tria un moment com el de la Guerra Civil per situar la seva òpera?

Per ajudar a crear consciència col·lectiva d'un episodi de la nostra història que sembla que haguem oblidat massa de pressa. Per a mi era inspirador. Hi ha un gran component tràgic per allò que suposa la marxa dels soldats a la guerra, la separació de famílies i les persones estimades. He volgut ressaltar el dolor femení, que sembla que no quedi més amagat en una guerra.

Hi surten, els ocupants,

Una òpera de gran format i de producció osonenca

Vic L'Atlàntida viurà diumenge a les 7 de la tarda

l'exèrcit franquista?

Sí. No els volia dibuixar únicament com els dolents, tot i que és fàcil que el públic ho vegi així. Hi apareix un personatge dels *nacionals* que provoca un terrabastall amorós, i un moment molt tràgic. Però al final de tot, vull donar un missatge d'esperança, d'amor i de vida. El darrer número, *Visca la República!*, pot semblar que trenca la línia versemblant de la història, però és una oda a la llibertat.

Aquesta és una producció gairebé cent per cent osonenca...

Això té molt de mèrit, i no ho dic per mi. No crec que ho puguin dir gaire ciutats i comarques. Tenim molta sort de l'Escola de Música i Conservatori de Vic, perquè és evident que d'aquí surt gent preparada i talentosa. En són alumnes gairebé tots els solistes i els dos repertoristes, i l'Orquestra de Cambra de Vic, que són professors, exalumnes i alumnes avantatjats. Pràcticament totes les persones amb les quals he entrat en contacte per fer aquest projecte m'han dit que sí, he tingut molta sort. També en la part escènica, perquè en l'òpera hi ha el perill que quedi en un segon pla. Jo soc molt *teatrero*, m'agrada i m'he fet, i amb Jordi Arqués sabia que estaria en les millors mans.

Ferides és una obra jove amb una mirada clàssica del passat. Jofre Bardolet ens fa retornar a l'episodi més brutal de la nostra història contemporània, amb un relat escrit per Pol Blancafort on personatges concrets que, alhora, podem ser tots i cadascun de nosaltres, viuen la guerra d'una manera molt humana, amb una gran presència de l'amor -el que mena tota la trama- i plena d'anhels de llibertat i esperança.

No podem pas afirmar que sigui una obra reivindicativa o de memòria històrica. Es tracta d'una òpera que vol ser històrica, encara que els referents estètics no són ben bé dels anys trenta. A nivell literari, es tracta d'una obra més aviat fidel a les manifestacions de la primèria del segle, amb un cert to volgutament arcaïtzant -gairebé ancestral-, més proper a *Terra Baixa* (1897) que a *Vida privada* (1932), no només pel caràcter bucòlic i rural, sinó per un cert preciosisme en els recursos del llenguatge.

El text narra una història d'aire costumista que se situa en plena guerra civil, en un poble d'ideologia republicana que es podria situar a qualsevol punt del nostre territori, amb una trama on el conflicte s'escola en les veritables ferides que provoca l'amor, l'element tensional i catalitzador del transcurs narratiu, amb un missatge carregat d'idealisme d'on es desprèn un gran vitalisme i tota l'esperança en un futur millor.

L'autor defensa que tots els personatges estan en un mateix pla d'igualtat, sense posar en un o altre més càrrega narrativa ja que, argumenta, el fet que no hi hagi protagonistes permet que "cadascú es pugui identificar amb qualsevol d'ells", fins i tot amb el soldat del bàndol blau que sobreix d'amor. Tots ells resulten ferits en el transcurs de l'obra, ja sigui per les ferides de guerra, "físiques i visibles", com les emocionals, "que no es veuen però que, tanmateix, escoluen igual", però també les històriques que arrosseguem com a catalans, o d'altres que es manifesten de rabiosa actualitat, com les ferides de gènere, evidenciades a partir d'una "reflexió conscient sobre el món femení i el seu dolor durant la guerra" (que podem apreciar especialment a la segona part primer acte), tal i com detalla el compositor i creador de l'obra.

Musicalment, l'òpera es manifesta clarament com un "tribut al Classicisme vienès", del qual el jove compositor Jofre Bardolet se'n sent hereu. Compartim plenament amb ell aquesta necessitat de retornar a cert classicisme, ordre i mesura, en un moment històric d'excessos, realitat hiperventilada i histrionisme, encara que l'artista ho fa de forma literal, reprenent les tècniques compositives dels clàssics, especialment de Mozart, pel qual professa un "amor incondicional" i sobre el qual proposa fer-ne una relectura a través de cites -com, per exemple, algun fragment de *La flauta màgica*-, en les quals confessa haver-hi una "component molt emocional". "No hi ha innovació possible sense l'estudi i el coneixement exhaustiu del llenguatge dels clàssics", afirma, però, tal vegada, avançant una mica l'eix cronològic, podrà arribar a Kant per assolir la "majoria d'edat" que li permeti ser més lliure per continuar perseverant en el seu compromís amb els anhels de llibertat del poble català. Esperit que desenvolupa també com a compositor i intèrpret de sardanes o amb el seu grup de folk Els Klàssics, que ens regala cançons verament belles i carregades de missatges plens d'optimisme i reconfort, tan necessaris avui dia.

En aquesta línia, "en un món ple de soroll", Bardolet cultiva conscientment la bellesa i un - aparent- culte a la senzillesa, i la seva consciència identitària i l'amor per la música catalana el converteixen en un Mozart molt mediterrani, conscient del camí que ens queda per fer. "Tots tenim un compromís com a *creadors catalans*", reivindica, de manera que queden enfortits els dos conceptes tant per separat com encara més com a sintagma. Els creadors esdevenen universals, però el camí cap aquesta universalitat es basteix des de la concreció i la circumstància de pertànyer a una cultura que ens arrela i ens determina.

Ara, el joveníssim compositor i director d'orquestra, deixeble de mestres com Brotons i Guinovart, ens proposa reviure, -justament- el 18 de juliol, un episodi decisiu de la nostra història que, no només ens ha configurat, sinó que continua configurant el nostre present, ple de lligams amb un passat funest i injust, però del qual cal aprendre, encara avui, per encarar uns reptes cada dia més gegantins que ens cal superar, ja no com a nans a les seves espatlles, sinó com a homes crítics carregats d'aprenentatges, arguments i la mateixa posició ètica que fa 85 divuits de juliol.